

ÁTHAJÓZÁS A DRINÁN ÉS A PIAVÉN.

(Két vázlattal.)

Egyik a világháború elején történt 1914 szeptember havában; — a másik annak vége felé 1918 június hóban.

A mint eltünődöm a két egyenlő harczi epizód felett, lassan kibontakoznak előttem a lezajlott események apró szálai. A két harczi munka szintere földrajzilag távol esik egymástól; a tulsó parton bennünket fogadó ellenfelek katonai temperamentum tekintetében elütöek voltak; a harczi felszerelések és harczmodorok pedig a két eseménynél ugyancsak különbözőek voltak. Kezdetleges az előbbi alkalommal és kifejlődött az utóbinál. És mégis, mégis mi volt? — *Az eredmény mind a két esetben nulla volt. A folyókat áthajóztuk és a támadást megkezdtuk ugyan, — de a támadás célját nem értük el!*

A «folyamon való átkelés kierőszakolása» mondatban már benne rejlik, hogy nem mindennapi harczászati ténykedéssel van dolgunk. Ez természetes is, mert hiszen mindazoknak a harczmozzanatoknak a végrehajtása a legnehezebb, a melyeknél ránk lőnek és mi nem viszonzhatjuk a tüzelést.

Békében vallott és a régi hadtörténelmi eseményekből leszűrt tanulság szerint a folyón való átkelés kierőszakolása az ezt végző csapatnak mindég súlyos veszteségébe kerül. De hozzátehetjük mindjárt azt is, hogy a jelentékeny veszteség ellenére ez a művelet mégis rendszerint sikerül.

Mi oka lehet ennek?

A támadásban rejlő különös erő, a mely fokozottan kifejeződik itt, a hol az erő a pontonokban hever béklyóba verten, a mely a tulsó partra érve és szabadjára engedve azonban kitombolhatja magát.

Bármely folyónak csupán az áthajózása sohasem cél. A folyó előnyomulásunk közben csak egy akadály, a melyet a támadás céljának elérése érdekében át kell lépnünk. A milyen megnyugtató az a tudat a védelemben, hogy közöttem és az ellenség között egy folyó húzódik el, — ugyanolyan jóleső érzés ezt már mögöttem tudni a támadásban.

És ha átjutottak a biztosító csapatok, ha megindulunk és támadunk az ellenséges parton és a mikor bővül a hídfőnk és távolodunk a folyótól, bizony hátra pislogunk és ösztönszerűleg felmerülnek bennünk a kérdések, hogy: még most sem verik a hidat, vajjon mi baj lehet ott? Ne szaladjunk el annyira . . . hátha . . . mégis . . . ki tudja . . . hiszen megeshet . . . Mi lenne, ha visszavernének? Ahá! Incselkedik már az ördög! Előre! Gyűrjük le . . . Tovább . . . csak előre! Előre!

Áthajózás a Drinán.

(Lásd az 1-ső számú szövegvázlatot.)

1914 szeptember 7-től a boszniai parton *Sepak-Turshi* tájékán húzódtunk meg védelmi állásban. Századparancsnok voltam. Szorongva vártuk, mikor indul meg a támadás. Bár a magasabb vezetőség szándékát nem ismertük ebben az esetben, mégis tudtuk, hogy támadni fogunk, mert hiszen Szerbiával szemben védelmet nem képzelhettünk el. Csak a kezdetben nem voltunk bizonyosak.

Szeptember 9-én századom védőszakasz-tartalék volt egy lankás hegyoldalháton, a honnan az előttünk elterülő *Drina* völgyére gyönyörű kilátás nyílt. Az egyhangú, — néha-néha egyes lövésektől és azok visszhangjától megriasztott nappali csendet a délelőtt folyamán a *Drina* partjára irányított erős szerb ágyútűz zavarta meg. Megkezdődött a támadásunk. A tőlünk északra levő 42. horvát honvédhadosztály részei *Batar* község tájékán hajóztak át a *Drinán*.

Állásomból mozgóképszerűleg láthattam az átkelést. Lélegzetemet visszafojtva figyeltem távcsövemen át az innenső parttól elindult pontonokat és a fölöttük csapkodó srapnelesőt.

Egy-egy mélyen robbanó srappel füstje annyira elfödte némelyik pontot, hogy szinte megsemmisítettnek véltem. De a füst el-

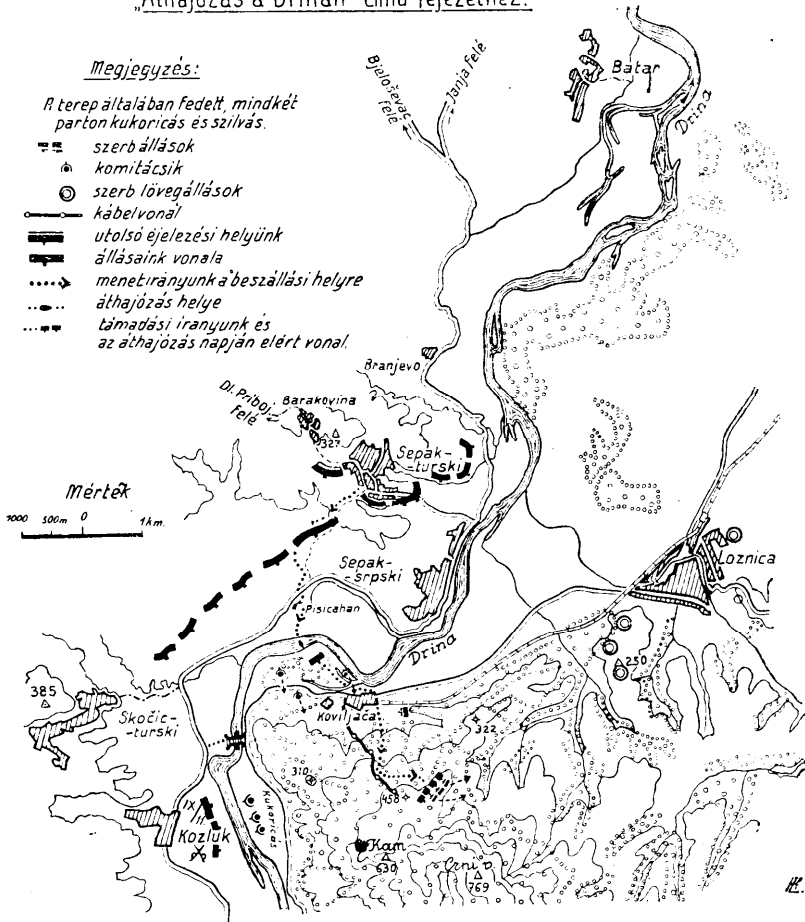
„Áthajózás a Drinán” című fejezethez.

1.sz.vázlat.

Megjegyzés:

A terep általában fedett, mindkét parton kukoricás és szilvás.

- szerb állások
- komitácsik
- ⊙ szerb lövegállások
- kábelvonal
- ▬ utolsó éjelezési helyünk állásaink vonala
- ⋯→ menetirányunk a beszállási helyre
- ⋯⋯⋯ áthajózás helye
- ⋯→ támadási irányunk és az áthajózás napján elért vonal.

oszlott, a ponton kikötött a tulsó parton és a horvát honvédek kiugrálva belőle, siettek megalakítani a rajvonalat.

Tartósan megfigyeltem egy homokzátanyon megfeneklett katonai vízi járóművet. Nem mozdult. Mintha élettelenül fekvő

emberi tömeget láttam volna belőle kidomborodni. Még meg sem kezdték a harczt, ki sem lötték a puskát és már is befejezték volna a háborút?

Egyszerre csak megszűnnek mozogni a pontonok és az ellenséges ágyútűz is távolodni kezd a parttól, míg végül egy erdő szegélye fölött pattognak a srapnelek. Úgy látszik a biztosító részek itt állapodtak meg. Majd erősebb ágyútüzelés hallszik. Megindult a támadás.

Alkonyodik. Az estszürkület csendjében a támadó gyalogság dobpergésszerű tüzelése lesz mindinkább hallható. A harci zenét hátborzongatóan kíséri sorozatos kattogásával a géppuska. A mi védelmi vonalunk is kedvet kap; élénkül a pik-pak . . . majd egybeolvadva ropog a puska hajnalig. A Drina langyos éjjeli szellője által lebegtetett kukoriczaszárakat szerb katonának képzeli a felizgatott ember. Valóságos művészet ilyenkor a tüzet beszüntetni. Ha sikerül is egy pillanatra, csakhamar feléled, míg végre az ólomszárnyakon jövő hajnal azt önmagától beszünteti . . . Nagyokat pislog a harcos; végre elszenderül.

Hát csak hadd ropogjon, hisz háborúban vagyunk. Holnap talán már rajtunk a sor. Bebujok a sátramba és kinyújtózom a keleti szőnyeggel dúsan aljazott fekvőhelyemen. Bármerre akarom is terelni gondolataimat, mindig csak egyfelé bicsaklik: *haza gondolok*. Mit csinál most az asszony, meg a gyerek? — Azután szövöm és megint szövöm a képzeletet!

És a mikor harcz nincsen, minden katonát állandóan ez a gondolat kísérti. Csudálatos, hogy az ember képtelen ettől szabadulni. Még szerencse, hogy a harczban pillanatnyilag kikapcsolódik. Ebben a fergetegben már nincsenek selymes gondolatok.

A mint így tünődtem, közelemben, az erdőben beljebb levő századkőnyha irányából éles disznósivítást hallok.

— Ahá! — disznótor lesz. Jól fog esni egy kis változatoság az étlapon.

Halódó hörgés, végre csend. Nemsokára utána újból sivítás.

— No-no, — ez egy kicsit sok lesz. Összeránczolom a homlokomat és megmozdulok, hogy odamenjek.

— Ej! Még sem. Bizonyára az élelmezőtiszt vette.

Rövidesen ezután a harmadik sivítás.

— Ennyit már nem adhatott az élelmezőtiszt. Egy századnak három disznó, az lehetetlen.

Felugrottam és a konyhához rontottam.

Három gyönyörű példányt láttam meg kiterítve, a melyek fölött a főszakács gyönyörködött kezében a véres késsel. Látásomra meghökken, majd nyugodtan előlépett és jelentkezett:

— Százados úr alázatosan jelentkezem mint főszakács.

Merően nézek hol rá, hol a disznókra. Keményen állta a tekintetemet.

— Miféle disznók ezek? — kérdem.

— Százados úr alázatosan jelentem szerb disznók.

— Honnan tudod?

— Nem volt ágvilla a nyakukban, mint az ittenieknek.

— S hogy kerültek erre a partra?

— Nyilván megijedtek az ágyúzástól és átúsztak a Drinán, mert a part közelében a bozótosban fogtuk őket.

— Vigyázz! Ha még egyszer a századhoz át talál úszni egy szerb disznó, visszausztatlak vele a gazdájához. Folytasd a munkát.

Bár a requirálást a legszigorúbban tiltották, mit volt mást tennem? Befejezett tények előtt álltam, hadd folyjon a kezdet következménye. De jól is élt a századom; ilyen minden hájjal megkent szakács nem volt az egész zászlóaljban. Én sohasem tudtam tettenérni, az élelmezőtiszt pedig kedvelte a leleményességéért. A betyár még késő este nagy alázatossággal hozott egy «csajkafedő» vesét velővel, egy félliter borral. Hogyis haragudtam volna rá?

Megvirradtunk szeptember 10-ére. A déli irányból is hallszik már az ágyúdörgés. A jobb szomszédságunkban levő csapatok kelnek át a Drinán. Rövidesen ránk kerül a sor. A két szomszéd hadosztály között a támadásnál az összeköttetést felvenni volt feladata a mi dandárunknak. Közbe még egy kis partmenti csetepatéhoz lerándultunk *Kozlukra*, a hol állítólag a folyón át akartak törni a szerbek. Azután szeptember 11-én estére *Sepak-Turškira* ismét visszakerülve, türelmetlenül vártuk mi is az áthajózás pillanatát.

Szeptember 14-én dél felé már tudtuk, hogy másnap lesz

a nagy nap. Hogy mely órában és hol hajóznak át, azt persze a titok leple fedte.

A mi a támadáshoz való előkészületeinket illeti, az akkori felszerelésünkhöz és harcsmódozunkhoz képest megfelelőek voltak, — ma azonban már nem ütnék meg a mértéket.

Szeptember 14-én estére «agyongondoskodtuk» és annyira megraktuk magunkat, akárcsak a málhás állatok. Alig hámozhatták ki belőlünk a támadó harcos körvonalait. A hegyi felszereléshez nem tartozó lövészt, eleséget és egyéb súlyos járóműveinket benn a hegyekben vissza kellett hagynunk. A lövészt kézen hozattuk előre és a parancs szerint magunkhoz vetünk belőle annyit, a mennyit csak elbírtunk. Hozzáképzelve ehhez a legnagyobb részletességgel és tökélyel felmálházott hátbőröndöket, s egyéb holmikon kívül még a két egész kenyeret tartalmazó kenyértarisznyát, bizony nehézsúlyú birkózókká váltunk.

Éjjel 11 órákor a hegyoldalról «zörögve» ereszkedtünk alá a *Drina* partjára. Mind erősebben és erősebben hangzó dübörgés ütötte meg a fülünket. Az országútra érve, az éj sötétjében mint egy-egy hatalmas koporsó termettek előttünk a pontonokat szállító járóművek.

— Állj! Előre engedni a szekereket!

Az utolsó pillanatban megváltoztatták az áthajózás helyét, ezért hurczolkodtak. Elnémult a zaj és csak elvétve hallatszott egy-egy lemálházott ponton tompa döreje, a mint keményebben érte a földet.

Lassan megindultunk mi is. Pitymallott. Egy kukoriczás szélén, *Pisicahan* folytatásában, a *Drina* partján megállapodtunk. Előttünk a földbe vájt sikló volt, a melynek alján a *Drina* gyors sodrata negédesen csapkodta az összeállított pontontagok oldalát.

Az utászok keményen dolgoztak, néhány fűzfa által eltakartan mindegyre kiszélesítették a siklót. Zászlóaljunk a kukoriczásban állott együtt, akárcsak az őszi gyakorlaton. De miért is ne tettük volna? Teljes csend és nyugalom honolt; az ellenségnek se hire, se hamva, a terepen pedig semmi elváltozást észrevenni nem lehetett. A tulsó parton még a nyomát sem

láttuk a lövészároknak. Csodálatos, — hát mire lövöldöztünk mi az éjszakákon át? Úgylátszik, kizárólag az odujokból és rejtekükből tüzelő komitácsikra. De sebesült vagy halott sehohsem volt látható.

Mi vagyunk a dandár áthajózását biztosító egyik zászlóalj. Gyönyörű feladat; büszkék is vagyunk reá.

A tulsó parton egy darabig kavicszátony, azután kukoricza, erdő, utána *Koviljaca*-fürdő és e mögött a *Crni-Vrh* nyulványai láthatók.

Kikapjuk a parancsokat. A tulsó parton három század rajvonalat alakít, az én századom pedig tartalék lesz a közép mögött. Délelőtt hat órakor megkezdődik az áthajózás. A beszállás úgy megy mint a parancsolat. Egy lövés sem dördült el. Néma csend az egész vonalon. A középszázad odaát van; következik az én századom. Beugrom egy pontontagba és előre megyek az orrához. Egyszerre csak nem tudom, hogy mit csináljak, állva maradjak-e vagy leüljek. Különös elfogultság vesz erőt rajtam. Mire felocsudok, azon veszem észre magamat, hogy hering módjára össze vagyok préselve. Most már csakugyan nem ülhetnék le. De legjobb is a parancsnoknak kimagaslani.

Bár még nem tüzelünk, lelkiállapotunk mégis különös, de érthető, mert hisz először lépünk ellenséges földre. Hátra tekintek és már is látom a gyengeidegzetűeket ülve a ponton fenekén, lehuzódnak és a fejüket a ponton oldalfalához lapítva, néha-néha bizalmatlanul pislognak felfelé. Az erősebbek a puskára támaszkodva fölényesen mosolyognak.

Hirtelen megfeneklettünk!

— Kiugrani! Oszlop előre 50 lépés szakasztávközzel, a szakaszok egy sorba, emberenkint két lépés térközzel. Első szakasz a kukoriczás szélén fekdj! — adtam ki a parancsot.

Az első szakasz megalakul és előre megy, utána lassan a második is. Én a parton várom és rendezem a másik két szakaszt.

Tompa ágyúdörej hangja vetődik felénk a hegynyúlvány mögül, majd mindinkább erősödő sustorgás hallatszik. Megérkezett az első üdvözlő ágyúlövés és felettünk pattanva az elhagyott partot veri a srápnelgolyók tömege; utána rögtön előt-

tünk robban a másik, a harmadik pedig már a pontonokon kopog. Ezek remekül eltaláltak. Jó hírvivőjük lehetett, hogy az áthajózási hely változtatása ellenére mindjárt legelőször pontlövéseket adtak le reánk. A dandár később áthajózott részeinek az volt a szerencséje, hogy igen sok volt a «döglött» lövedék.

Az eddigi nyugodt igyekezetet ideges, futásra késztető fészkelődés váltotta fel. Az emberek szét akartak futni és rohanni. De egypár megnyugtató szóra meglapultak a földön. Addig várni kellett, míg rendbe jöttünk a másik két szakasszal is.

Az üteg kitüzelt, a srapnelek robbantak, a mire: «Futólépést. Előre!» következett. Bejutottunk a kukoriczásba. Néhány ember hiányzik. Tapossuk az iszapot; kegyetlenül izzadunk. A súlyunk lefelé húz. Néha mind a két kezemmel segítve húzom ki a besüppedt lábamat, miközben a másik igyekszik lefelé. Jobbról-balról fütyürésznek a gyalogsági golyók. Óriási, erdőszerű kukoriczás; nem láttam semmit. Azt hiszem, hogy 1914-ben szántsándékkal ültettek a szerbek kukoriczát mindenhol a parton.

A felderítő járőrök azzal jöttek vissza, hogy nem látnak senkit és semmit. Kellemetlen érzés volt, mert mindenünnen láthatatlan ellenség tüzelt ránk szabatosan és mi nem viszonzhattuk a tüzet.

Közben, szinte a tüdejét kilihegve, tolta előre iszappal teli kerékpárját a zászlóalj kerékpáros altisztje.

— Százados úr nem bírom tovább tolni, mit csináljak vele? — kérdezte tőlem.

— Temesse bele az iszapba, — volt reá a válasz, mivel itt nem használhattuk, fent a hegyekben szintén nem, tehát minek czipeljünk magunkkal terhet. Az altisztet szolgálatvezetőnek állítottam be, mert a régi már hiányzott. Hamarosan kilőtték mellőlem a karjaimat, mert a századirnokom is haslövést kapott még a délelőtti folyamán.

Végre átvergődtünk a *Drina* kukoriczás völgyén és *Koviljaca* szegélyére értünk. Egy nagy vendéglőépület fala mögött szoroson felzárkózva gyülekeztettem a századot, magam pedig egy évszázados tölgy mögül látcsőveztem a terepet. De az én kitűnő távbecslőm, polgári életében juhász, szabad szemmel hamarabb megtalálta a mit kerestem.

— Ahun futnak-e százados úr! — súgta halkán a fülembé.

Egy félszakasznyi komitácsi társaság, csoportba alakultán futva igyekezett a tulsó kukoriczást elérni. Gyermekek is voltak közte és a rajvonalban levő század ezért kíméletből nem tüzelt öntevékenyen; a mikor pedig már parancsoltam, későn volt, mert eltűntek a kukoriczában. A kímélet megbosszulta magát, mert a támadás közben bizony sokat leszedtek közülünk.

Az egyik járőr a kukoriczából három komitácsit hozott. Fanatikus, vad emberek voltak. Puska már nem volt egynél sem, hiszen az iszap mindent elnyelt; de szerencsétlenségükre töltennyel el voltak látva. Tolmácsom útján több kérdést intéztem hozzájuk, de ki sem nyitották a szájukat. Némán és gyilkos villámokat szóró tekintettel meredtek rám. Látszott rajtok, hogy tudják a sorsukat és el vannak szánva mindenre. Röviddel utána befejezték harczi működésüket.

A mily könnyű lelki érzéssel hajóztuk át a *Drinát*, oly nehezen hatoltuk át annak iszapos árterületét.

Megkezdjük a támadást a *Crni-Vrh* északi nyúlványaira és véreztünk, de mert harczi vágytól égtünk, elfoglaltuk az elérni hihetetlennek látszó hegynyúlványt.

Irány *Losnica*! — Támadás közben megtaláltuk a pontos ágyútűz okát is és egy szakaszon szétdaraboltuk azt. A hegytetőről *Koviljaca*-fürdő Drina-parti szegélyéig húzódó kábel volt a mi átkelésünk híradója.

Azután ellencsapást kaptunk, a minek következménye visszavonulás, majd visszaözlés lett és ki a hidon, ki úszva menekült, ki meg ott maradt a hullámsírban.

De hiába! Harcz nincsen váltakozó szerencse nélkül. Ma nekem, holnap neked. Nehány nap múlva ismét csak odaát voltak csapataink. Sajnos, én már nem lehettem közöttük, mert egy kézigránát kiütött a harcosok sorából. Az az elégtételemben azonban legalább megvolt, hogy a biztosításunk fedezetében vert pontonhidon szállítottak vissza a *Drinán*.

Áthajózás a Piavén.

(Lásd a 2-ik számú szövegvázatot.)

Ez a nagy erőpróba a négyéves háború összes tapasztalatainak értékesítésével történt.

Így, a hogyan egymásután írom le e két eseményt, úgy tűnik fel, mintha nem is mi hajtottuk volna végre az előbbit.

Az innenső partot hosszú, hónapokon át tartó védelem alatt fölvértettük; ennek fedezete alatt nyugodtan készítettük elő a támadást. Előre kidolgozott terv szerint begyakoroltuk annak minden mozzanatát, sőt még a *Livenzá*hoz is hátra mentünk, a hol a pontonba-szállást és az áthajózást is megpróbáltuk. Hatalmas előkészület és nagyszabású felszerelés volt. A puska-kán kívül a gyalogsághoz szegődtették még a géppuskát, kézigéppuskát, aknavetőt, gránátvetőt, lángszórót, rohampisztolyt, kézigránátot és a legkülönbözőbb robbantószerkeket, jelző rakétákat és műszaki eszközöket. Még kimondani is sok, hát még magunkkal vinni és a támadás fergetegének változataiban mindezzel intézkedni. S mégis mennyivel könnyebben ment az iram és a cselekvés mint az előbbinél. Persze, hiszen gyakorlat teszi a mestert; no meg azt is megtanultuk, hogy szabályszerűen málházott hátbőrönd és kenyértarisznya nem való a roham-támadáshoz. Különbösen is a kenyértarisznyát és hátzísákat ebben az időben már legfeljebb üresen hordozhattuk volna magunkkal, mert tartalmuk nem volt. A két egész kenyeret, a második pár bakancsot, fehérneműt és sok egyéb kelléket felemésztette a hosszú háború.

Roham-zászlóaljparancsnok voltam és járőreimmel egy hadosztály támadó csoportjához úttörőként osztattam be.

1918 június 14-én az est szürkületében elfoglaltuk helyünket a *Piave* partján, a hol az áthajózás előkészítését végző ágyútüzelést ki kellett ülnünk. Csapataink elhelyezkedtek a folyam áradása ellen emelt töltésekbe vájt óvóhelyekbe és a helyenkinti beton-fészkekbe.

Ránk borult az est, melynek egyhangúságát mind a két részről időnkint adott puska-, géppuska- és ágyúlövés zavarta meg. Mintha nem is állanánk egy eget-földet rengető támadás elő-

— Várj csak kis macska, mit szólsz majd hozzá, ha a harmincz és felesek elkezdenek zörögni.

Végre ez is elérkezett és 15-én délelőtt három órakor megkezdődött az ördögi táncz és közbe-közbe tartott rövid szünetekkel három órán keresztül pusztító tüzet szakadatlan okádjá ágyúink nagyja és apraja egyaránt.

Verte az ellenség is a mi partunkat. Veszteségek keletkeztek, sőt növekedtek is. Borzalmaiban is fenséges látvány tárult szemeink elé. Az egybefolyt villámlásoktól szinte lángokban állt a Piave.

Délelőtt hat óra. Elérkezett az áthajózás ideje. Előjöttünk rejtekhelyünkéből és a folytonos ágyútűz közepette, megfelelő alakzatban feloszolva, közeledtünk az áthajózási pont felé. Most bizony nem vagyunk tömegben, hanem szétszórt, laza csoportokban haladtunk előre, hogy a sustorgó és becsapódó lövedékek minél több lyukat találjanak soraink között. Szerencsére közöttünk löttek sok lyukat, de sajnos, a pontonjainkat is kilukasztották. Az áthajózásra összeállított hús pontontag közül csak öt maradt használható állapotban, a többit megrostálták. Azt a hús csolnakot pedig, melyeknek a Piave mellékágainak áthidalásához szükséges anyagot kellett volna szállítani, teljesen szétlőtték. Kilátásaink nehezettek a gyors és eredményes áthajózásra és kétségeink támadtak a mellékágak keresztülgázolására.

Az ellenség ágyútűzével kegyetlenül csapkodta a Piave partját. Itt már nem éreztük azt a nyugalmat, mint a Drina áthajózásánál. A part mentén szétszórt szerelvények, szétlőtt árkok és drótakadályok, a legelképzeltetlenebb helyzetben fekvő halottak, s kínjukban fetregő és nyöszörgő súlyos sebesültek tárultak szemeink elé. Mindmegannyi akaratbénító látomás, a mi az idegzetet nagyon leköti és az embert cselekvőképességében roppant gátolja. Az ilyen csatakép a legtöbb harczust annyira lenyüggözi, hogy csak példát követ, de szóra, parancsra egyáltalában nem észlel.

Pedig mégis csak meg kell mozdulnunk, mert élénk érkezett a pontontag, a melybe be kellett szállanunk. Lét, nem lét kérdése mars félre és gyere elő a sutból te rongyos akarat. Csattogás, pattogás, robbanás, jajgatás, kiabálás, szitkozódás, —

végre mégis csak bent vagyok törzsemmel és két roham-járőrömmel a pontontag elő részében.

Megindulunk. Visszatérő üres és áthajózó teli pontonok mozognak a szomszédságunkban. Fűlsiketítő csatazaj a földön és a levegőben egyaránt. Az árkászok hatalmas evezőmunkája ellenére ragad bennünket a Piave főágának erős sodrata.

Hogy mire gondoltam e pillanatban? Nem tudom, — azt hiszem, semmire. De rendületlenül álltam most is a pontonban és merően bámultam előttem a Piave egyik kavicsos szigetén lángban álló lelőtt repülőgépünk roncsaira. S azután — még mozogtunk, még meg sem feneklettünk és azután ki a pontonból és bele a vízbe. — Loocs! — Eltűntünk, — majd kilábalunk és neki iramodtunk a hulláktól, sebesültektől és szerelvényektől telített s mellékfolyamágakkal átszegdelt egy kilométer széles medernek. Kézigránát-pattogás, géppuska-kattogás, majd csatarivalgás és azután a Piave-meder sziget-erődjéből feltartott kézzel futott felénk annak olasz őrsége. Felvillanyozott a látomás; lendületet kaptunk; szédületes iramban dolgoztak a rohamjárőrök.

Bukdácsoltunk a drótakadályok tömkelegében, megtépődött a ruházatunk és lábbelink; hol derékig, hol meg mellig gázolva vágunk keresztül a mellékágakon. Csurgott rólunk a víz, a lábunkon szotyogott a bakancs és cifrábbnál-cifrább nyiszergő hangokat hallatva adta a zenét futásunkhoz. S mindez a rettenetes testi megerőltetés és bódító csatazaj a legkevésbé sem csökkentette támadási lendületünket, sőt fokozta azt. Egy vágyat éreztünk: elérni az ellenséges partot és felkapaszkodni annak magas mellvédű első vonalába. Ott azután már úgy dolgozunk mint odahaza, mert az ellenséges árkok felgöngyölítését a terepasztalon kisebbitett arányban készített modellen, a terepen pedig természetes nagyságban kitűzött árokrendszeren már begyakoroltuk.

Közvetlen az állás előtt mélynek tetsző folyamagra és zárt drótakadályra bukkantunk. Csak egy pillanatig habozott a társaság, azután hasra vágja magát, mert . . . tak, tak, tak, tak, tak . . . szól veszettül egy beton-géppuskás fészekből leskelődő géppuska. Nincs egy szemernyi időveszteség. Nem is mulaszt el a rohamos semmit, tudja mit kell cselekedni.

E rohamjárőr-csoport robbantó eszközökkel felszerelt járőre szerencsétlenségünkre elpusztult; nincs tehát más hátra, mint drótvágó ollóval elmetszeni a szöges drótsövényt. A hasravágódás pillanatában megkezdődik a leplező kézigránát tűz, melynek sűrűn gomolygó füstje elfödi e kisdéd csoportot a géppuska elől. A puskakezelő elveszti a célpontot és lövedékei a drótakadály felett kártevés nélkül füttyültek el. Tovább pattogtak kézigránátjaink és e közben serényen dolgoztak a drótvágók. Munkájukat hamarosan befejezték: szabad az út. Rohamosaim keresztül törnek rajta és kétoldalt fogva a fészket, kézigránátössztüzzel elhallgattatták.

— Rajta! — és fent voltak az első vonal tetején! Innen tervszerűen felgöngyölítették az árkokat. A fülnek jólesőleg távolodott a robbanó kézigránátok hangja. Már a második vonalhoz közelednek a futóárkokon át!

Ebbe az irányba működő egy dandár-erejű támadó csoportunk mindenütt felkapaszkodott az ellenséges partra. Hogyne biztunk volna ily gyönyörű munka után a biztos sikerben!

Kíséretemmel magam is nekivágtam az utolsó gázlónak, de egy pillanat alatt eltűntem. A mederbe csapódott gránát okozta tölcserbe kerültem. Úgy mindenestül négy hideg fürdő egy órán belül kissé sok volt; néhány kilóval megnehezedtünk.

Hanem nincs idő a tünődésre, másszunk csak fel az első vonalba.

Most látom csak, hogy nem is olyan kis gránátöltésér ez. A folytatása a vízből kiemelkedőleg meredeken és vizesen nyúlik fel az állás tetejéig.

— Csak nem talán? — De bizony igen, ez harmincz és feles tölcser. No jól megpréselhette azokat, a kik ebben az állásrészben voltak.

Visszacúsztam. Rosszul választottam az utat.

— Százados úr erre! — hangzik felém egy kiáltás és azzal egyidejűleg felülről egy puska nyúlik felém. Megmarkoltam a tusanyakát és fent termettem, majd utána azonnal eltűntem a két méter mélységű állásban.

Véres kötésével a karján egy talián katona állott előttem és sebesülését mutatva csóválta a fejét; közbe szapora taglej-

tésekkel, nagy temperamentummal ad elő valamit, — valószínűleg a vele történeteket. Úgy látszik fiatal katona. Megnyugtatósul megveregetem a vállát és mutatom neki a tulsó partot. Megérti, de ő is mutogatja a Piava medrét szántó gránátokat és a fölöttünk robbanó srapneleket, s most már mosolyogva, mimikázva adja tudtomra, hogy egyelőre nincsen kedve belefogni e bizonytalan vállalkozásba. Hirtelen komolyra változva meghajlik. Megértem, nyugodt lehetek a felől, hogy nem szökik vissza.

Közben nyöszörgést hallok, egy haslövéses rohamosom. Behúztuk egy óvóhelyre és nyugalomra intettem. Amott egy szétroncsolt lábú, vérrel összefecskendezett altiszt igyekszik az árokból az árok tetejére kúszni, némán a fájdalomtól összeszorított fogakkal. Érthetetlen, hogy ez az ember így mászva akart a tulsó partra visszajutni. Mily rettenetes erőt kölcsönöz az élethez való görcsös ragaszkodás.

Így hajóztuk át a Piave főágát és így lábaltuk keresztül annak mellékágait. Kegyetlenül nehéz munkát végeztünk, de délelőtt nyolcz óra tájban már az egész dandár odaát volt.

Azután elfoglaltuk az első állás harmadik vonalát is és megállapodtunk és vártunk, mert a szomszédjaink lemaradtak.

Azután . . . azután . . . pislogtunk hátra, hogy épül-e már a hid, mert fogyatékán volt mind a tény, mind az élelem. Elmúlt az első nap, azután a második. Éjjel-nappal harc és harc. Vállalkozások a megerősített közbeeső terep harci gépeket rejtő építményei ellen, — ellentámadások visszaverése.

Megeredtek az ég csatornái és öntötték a vizet napokon át. Nyílt állásokban vert az eső és a gránát. Tengerré változott a Piave egykilométeres medre. Az ár mindent magával ragadott. Elragadta az épülő ponton-hidat, magával sodorta a Piaveszigeteken levő halottakat és elnyelte az átszállításra váró legyengült sebesülteket is.

Az elemek összeesküdtek ellenünk. Végre a magunk repülőgépei jelentek meg fölöttünk és homokzsákokba csomagolt élelem- és lövészert dobáltak le. Sikerült átcsonakázni egy járőrörmek is és így némileg pótolhattuk élelmiszereinket és kézigránátjainkat.

És bírtuk e nyolcznapos ádáz küzdelmet.

Egyszer csak vége, visszarendeltünk az elhagyott partra, eredeti állásainkba. Az éj leple alatt újból átvergődtünk a Piavén, még pedig ellenséges tűzérési tűzben. Összeszedtem megtépázott zászlóaljam maradványait, a melyek oly emberfeletti erővel teljesítették kötelességüket. Az ellenséget nyolcz napon át állandóan marczangoltuk.

Jó ideig nem tudtuk elképzelni hadműveletünk sikertelenségének az okát. Végre értesültünk a keserű valóról. *Támadásunk kudarczának oka árulás volt!*

SZNISTSÁK BÉLA
gyalogsági alezredes.